

ВИЗНАННЯ ТА ОЦІНКА НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ ВІДПОВІДНО ДО МСБО 38 «НЕМАТЕРІАЛЬНІ АКТИВИ»

Специфікою нематеріальних активів є те, що вони практично не мають матеріальної складової. Вони, з одного боку, наділяють власника правами на використання матеріальних, інтелектуальних, природних, економічних ресурсів та авторськими правами, а з іншого – обмежують доступ до таких ресурсів інших претендентів.

Нематеріальний актив – це немонетарний актив, що ідентифікується та не має фізичної форми.

Нематеріальний актив визнається у балансі суб'єкта господарювання за наявності всіх перелічених умов:

- актив повинен бути ідентифікованим;
- підприємство повинно мати контроль за цим активом;
- потік майбутніх економічних вигід від використання активу повинен бути високоймовірним;
- вартість активу може бути надійно оціненою [1].

Ідентифікованість нематеріальних активів визначається ознаками:

- актив може бути виділеним, тобто його можна відокремлювати від суб'єкта господарювання і продати, передати, ліцензувати, здати в оренду або обміняти окремо чи в межах пов'язаного контракту разом із пов'язаним активом або зобов'язанням;

- актив виникає внаслідок договірних або інших юридичних прав незалежно від того, можуть ці права бути передані чи відокремлені від суб'єкта господарювання.

Ключовим моментом визнання нематеріального активу є обґрунтоване очікування одержання від нього економічних вигід для суб'єкта господарювання. Оцінка очікуваних вигід повинна бути обґрунтованою й підтвердженою, відображати строк корисного використання нематеріального активу, протягом якого він приносить очікувані економічні вигоди.

Економічні вигоди для підприємства можуть виникати не лише при одержанні доходів від використання нематеріальних активів, а й при скороченні витрат підприємства або одержанні інших переваг у веденні бізнесу.

Після первісного визнання нематеріальний актив залежно від обраної облікової політики обліковують за однією з моделей:

- моделлю собівартості;

- або моделлю переоцінки.

Собівартість нематеріального активу включає:

- ціну його придбання, ввізне мито і податки на придбання, що не відшкодовуються, за вирахуванням торгівельних та інших знижок;

- будь-які витрати, які можна прямо віднести на підготовку такого активу для використання за призначенням, наприклад, витрати на виплати працівникам, які пов'язані з приведенням активу в робочий стан (заробітна плата та єдиний соціальний внесок);

- гонорари фахівцям, виплачені у зв'язку з приведенням активу в робочий стан (наприклад, оплата юридичних послуг);

- витрати на перевірку відповідного функціонування активу.

Після первісного визнання нематеріальний актив відображають за переоціненою вартістю, якою є його справедлива вартість на дату переоцінки за винятком накопиченої амортизації і накопиченого збитку від знецінення [1].

Правило переоцінки – вартість активу на звітну дату не повинна суттєво відрізнятись від його справедливої вартості.

Отже, після первісного визнання нематеріальний актив визнається за собівартістю за винятком нарахованої амортизації і накопиченого збитку від знецінення.

Не включаються до собівартості нематеріального активу і належать до витрат звітного періоду:

- витрати на впровадження нового продукту або послуги (включаючи витрати на рекламу і стимулювання продажів);

- витрати на ведення бізнесу на новому місці розташування або з новою категорією клієнтів (включаючи витрати на підготовку персоналу);

- адміністративні та інші загальні накладні витрати [1].

Модель переоцінки може застосовуватися лише в тих випадках, коли існує активний ринок аналогічних нематеріальних активів. Для багатьох видів нематеріальних активів, таких як бренди, торгові марки, заголовки газет, права на публікації музичних творів або фільмів, патенти, активного ринку не існує. Такі нематеріальні активи – унікальні. Тому деякі нематеріальні активи, для яких не існує активного ринку, можуть обліковуватися тільки за моделлю собівартості.

Список використаних джерел

1. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 38 «Нематеріальні активи» / Верховна рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_050 (дата звернення 12.04.2019).